

MAAELUMINISTEERIUM

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Tunnustatud tootjaorganisatsioon kui ÜPP meede põllumajandustootjate turujõu suurendamiseks

Kaie Laaneväli

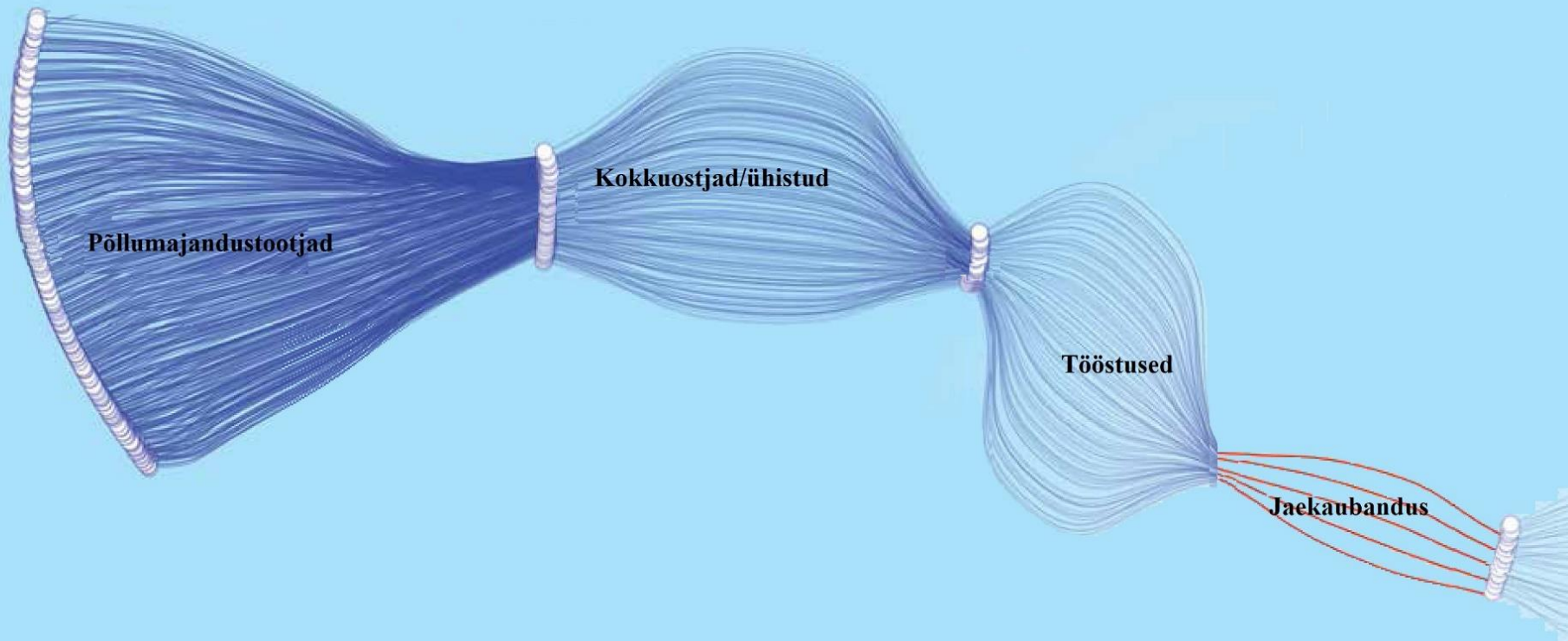
Põllumajanduspoliitika osakonna Põllumajandus- ja
toidusektori arengu büroo peaspetsialist

24.10.2018

Millest räägin

- Põllumajandustootja positsioonist toiduainete tarneaahas ning turujõudude ebavõrdsusest;
- ELi poliitilisest algatusest toiduainete tarneaahela parendamiseks;
- Tunnustatud tootjaorganisatsiooni, tunnustatud tootjarühma ja ühistu erinevustest;
- Toetusmeetmete loogikast uues ÜPP-s;
- Põllumajandusühistutest Eestis.

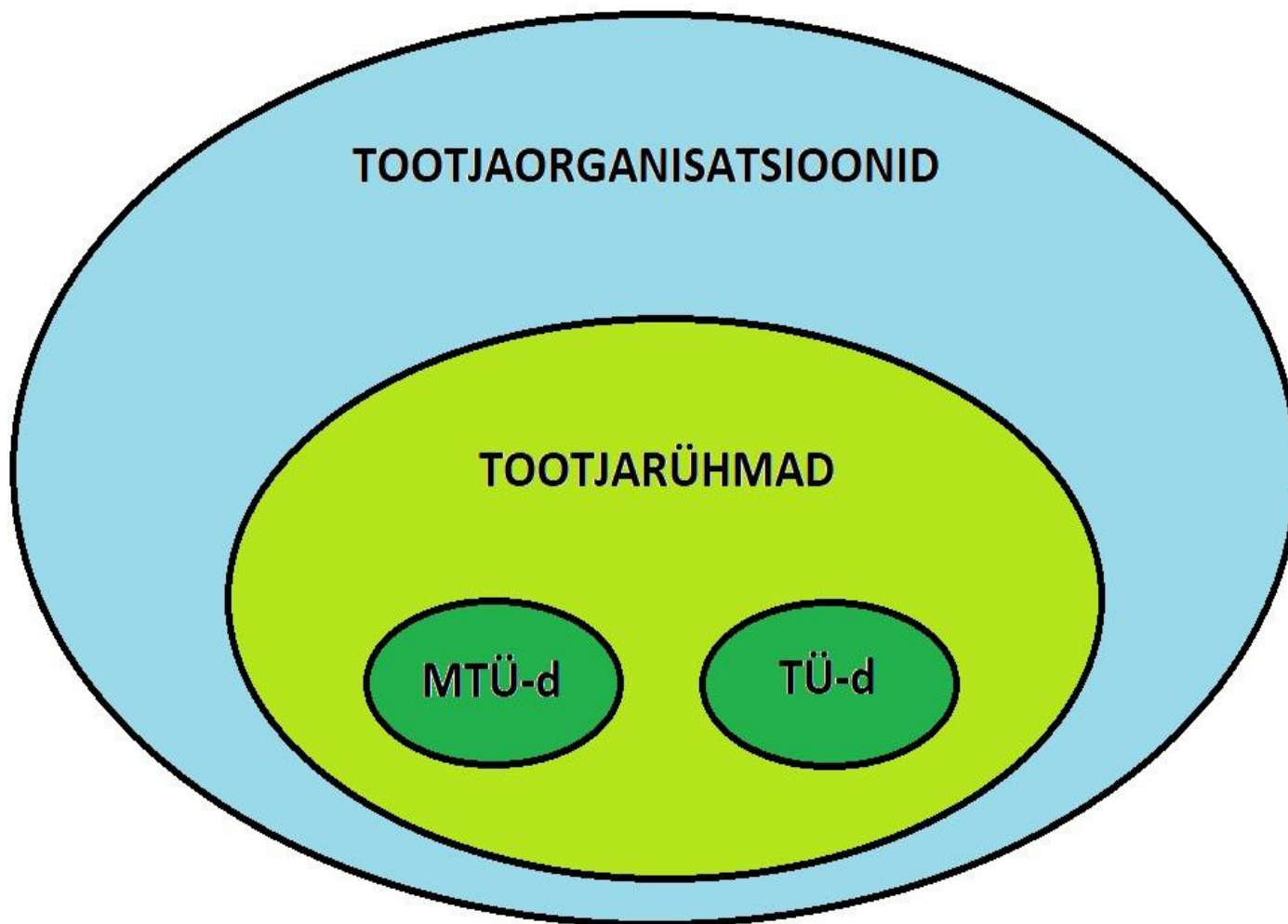
Turujõud toiduainete tarneahelas

ELi poliitiline algatus toiduainete tarneahela parendamiseks

- Omnibusi määrus – konkurentsierandid tunnustatud tootjaorganisatsioonidele. Alates 01.01.2018;
- Ebaausate kaubandustavade direktiiv. Läbirääkimised käivad;
- Turu läbipaistvuse suurendamine. Algatusega plaanitakse välja tulla selle aasta lõpus.

Tootjaorganisatsioon (TO) vs tootjarühm (TR) vs ühistu (TÜ)

TO vs TR vs TÛ

- **TO** on juriidiline isik või juriidilise isiku selgelt määratletud osa, mis on asutatud tootjate algatusel, koosnevad tootjatest ning mille põhikirjaga on sätestatud eeskirjad, mis võimaldavad tootjaliikmetel demokraatlikult kontrollida oma organisatsiooni ja tema otsuseid. (*erand: piimasektori TO-d*)
- **TR** on määramata tähtajaks asutatud tulundusühistu või mittetulundusühing, kes turustab ühiselt põllumajandussektoris põllumajandustootjate ja metsandussektoris erametsaomanike toodangut.
- **TÛ** on äriühing, mille eesmärgiks on toetada ja soodustada oma liikmete majanduslikke huve läbi ühise majandustegevuse.

TÜ vs tunnustatud TR vs tunnustatud TO

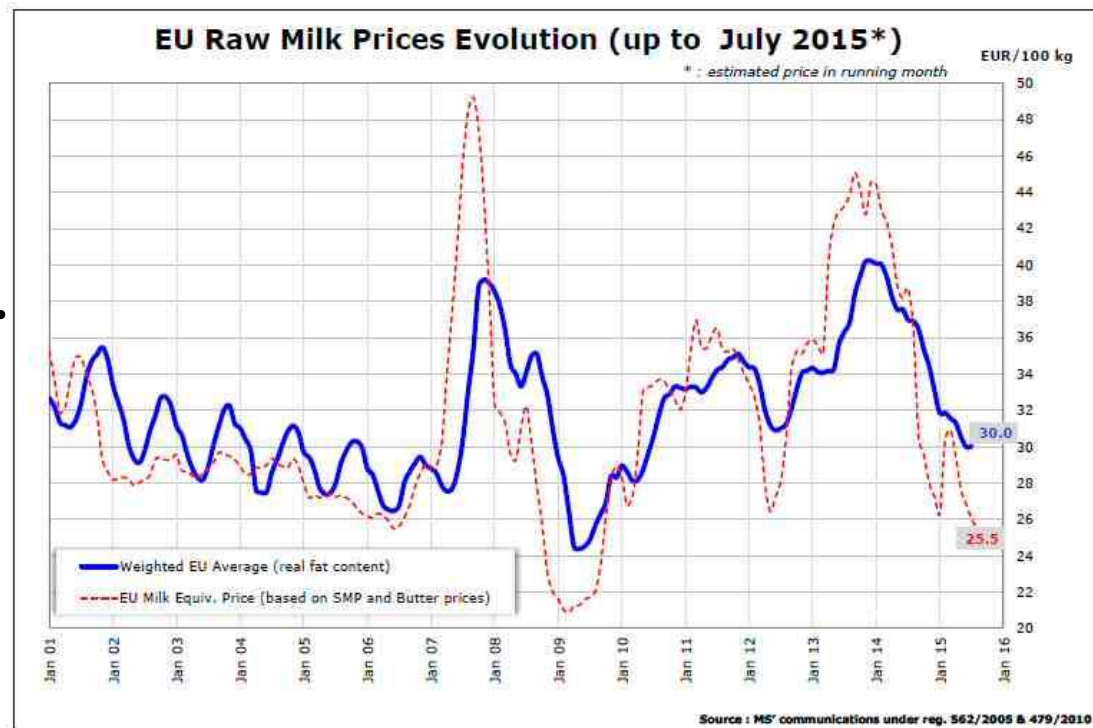
	Tulundusühistu (TÜ)	Tunnustatud tootjarühm	Tunnustatud tootjaorganisatsioon
<i>Õiguslik alus</i>	<u>Tulundusühistuseadus</u>	EP ja nõukogu määrus (EL) nr 1305/2013, art 27 Maaeluministri 6. juuli 2017. a määrus nr 52 „Tootjarühma tunnustamise taotlemise ja taotluse menetlemise täpsem kord“	EP ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, art 154 Maaeluministri 09.06.2016. a määrus nr 38 „Tootjaorganisatsiooni ja tootjaorganisatsioonide liidu tunnustamine“
<i>Õiguslik vorm</i>	TÜ	TÜ või <u>MTÜ</u>	TÜ (erand: piim)
<i>Min liikmete arv</i>	2	5	5
<i>Min toodangu kogus/väärtus</i>	-	350 000 EUR piim ja teravili; 35 000 EUR muu	100 000 EUR puu- ja köögivili; 5% EE toorpiima kogusest
<i>Kontroll</i>	Igal liikmel on üks hääl	Igal liikmel on üks hääl	Põhikirjas sätestatud liikmete demokraatlik kontroll organisatsiooni üle (erand: piim)

**ÜPP ja ühistegevus
järgmisel
programmiperioodil**

Tingimused, kus põllumajandustootja tegutseb, on muutunud

- Põllumajandustoodete hinnad on langenud;
- EL on maailmaturgude jaoks rohkem avatud;
- EL on võtnud rahvusvahelisi kohustusi, mis suurendavad tootja kulutusi keskkonnahoiule.

Suurendada
konkurentsivõimet

Parandada
põllumajandustootjate
positsiooni tarneahelas

Tagada
õiglane
sissetulek

Leevendada
kliimamuutusi

ÜPP
eesmärgid

Kaitsta
keskkonda

Tagada
toiduohutus
ja loomade
heaolu

Säilitada
bioloogiline
mitmekesisus ja
maastikud

Arendada maapiirkondi

Toetada põlvkondade
vahetumist

ÜPP eesmärkide saavutamiseks rakendatakse

Otsetoetusi

Sektoripõhiseid sekkumisliike:

Sekkumisliike maaelu arenguks

- **Puu- ja köögiviljasektoris;**
- Mesindustoodete sektoris;
- Veinisektoris;
- Humalasektoris;
- Oliiviõli ja lauaoliivide sektoris;
- **Muudes sektorites (teravili, kuivsoöt, seemned, veise- ja vasikaliha, piim ja piimatooted, sealih, lamba- ja kitseliha, munad, linnuliha)**

Sektoripõhiste sekkumisliikide rakendamise eesmärgid

Planeerida tootmist ja kohandada seda vastavalt nõudlusele;

Tarnete koondamine ja asjaomaste toodete turule laskmine;

Teadusuuringud jätkusuutlike tootmismeetodite vallas;

Edendada, arendada välja ja rakendada keskkonnasäästlike tootmismeetodeid, loomade heaolu standardeid, kahjurikindlust, keskkonnahoidlike viljelustavasid.

Panustada kliimamuutuste leevendamisse ja nendega kohanemisse;

Suurendada toodete kaubanduslikku väärtust;

Korraldada müügiedendust ja turustamist;

Vältida ja juhtida riske.

Eesmärkide saavutamiseks rakendatavad sekkumisliigid

Investeeringud materiaalsesse ja immateriaalsesse põhivarasse;

Nõuandeteenused ja tehniline abi;

Koolitus;

Mahepõllumajanduslik tootmine;

Meetmed eesmärgiga suurendada toodete transpordi jätkusuutlikkust ja tõhusust ning toodete säilitamist;

Müügiedendus, teavitustegevus ja turustamine;

Liidu ja riiklike kvaliteedikavade rakendamine;

Jälgitavuse ja sertifitseerimissüsteemide rakendamine;

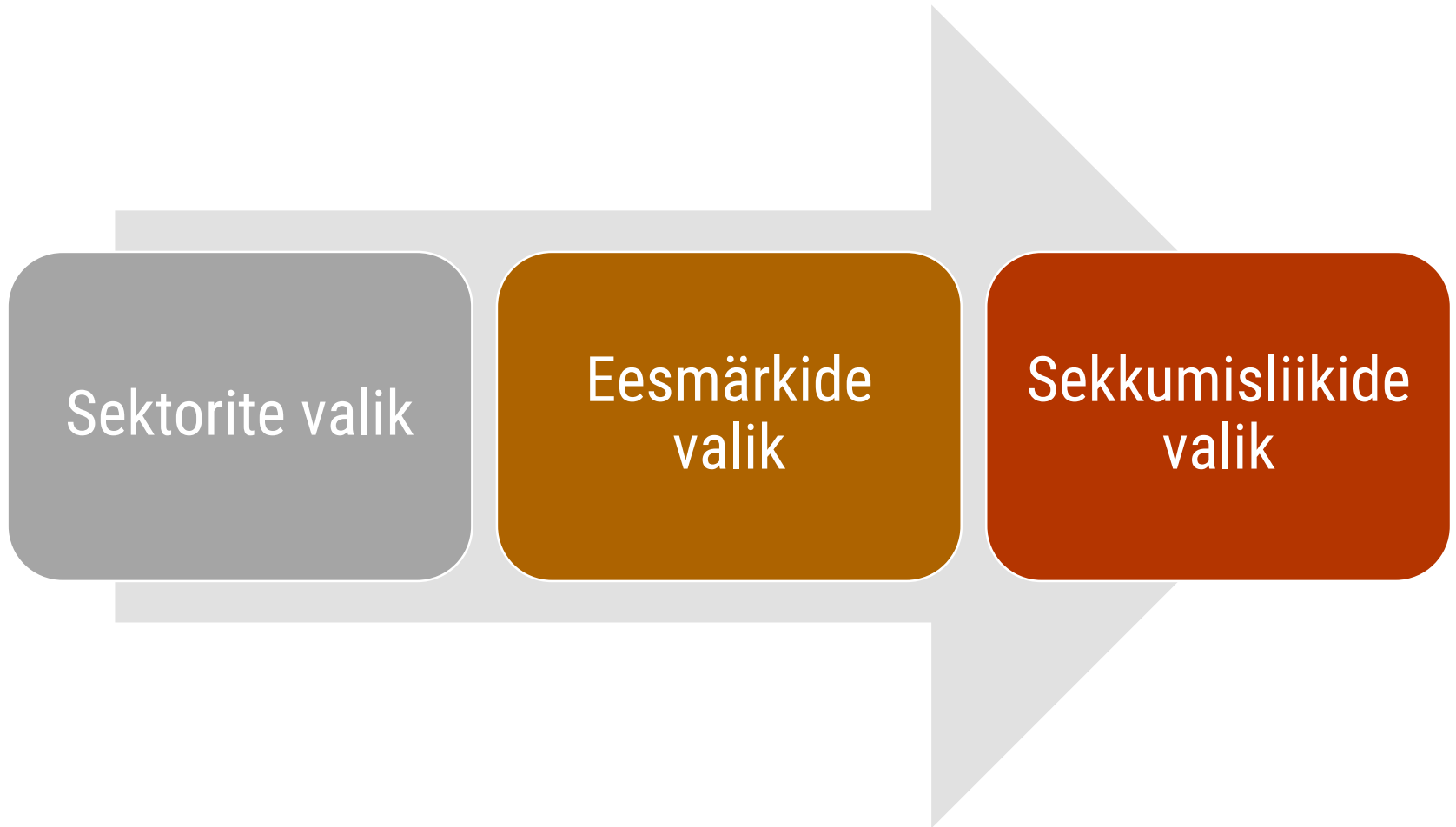
Ühisfondide loomine;

Ühisladustamine;

Turult kõrvaldamine, saagi toorelt koristamine või koristamata jätmine;

Kindlustus.

Sekkumisliikide rakendamine – riigi roll

Sekkumisliikide rakendamine – sektori roll

1. Tootjaorganisatsiooni tunnustamine

2. Rakenduskava koostamine 3-7 aastaks

3. Rakenduskava heakskiitmiseks esitamine

4. Rakendusfondi moodustamine

5. Rakendusfondi kasutamine rakenduskavade rahastamiseks

TOOTJAORGANISATSIOONI TUNNUSTAMINE

Tunnustamist taotlev TO vastab järgmistele tingimustele:

- on juriidiline isik või juriidilise isiku selgelt määratletud osa;
- on asutatud tootjate algatusel ning koosneb tootjatest;
- Tootjaliikmed omavad demokraatlikku kontrolli TO üle;
- TO-l on min arv liikmeid või min turustatava toodangu kogus/väärtus (*EE: 5 liiget ja 100 000 EUR*);
- TO esitab tegevuste nõuetekohase elluviimise kohta piisavaid tagatisi nii kestuse kui ka tõhususe, inimressursi, seadmete ja tehnika liikmete kasutusse andmise ja asjakohasel juhul pakkumise koondamise seisukohast lähtudes;
- TO põhikirjas on eelnevad punktid sätestatud.

Tegeleb vähemalt ühe järgmise tegevusega:

- Ühine töötlemine;
- Ühine turustamine;
- Ühine pakendamine;
- Ühine kvaliteedikontrolli korraldamine;
- Seadmete või hoidlate ühine kasutamine;
- Tootmisega otseselt seotud jäätmete ühine käitlemine;
- Sisendite ühishanked;
- Muu ühine teenuste osutamine.

Täidab vähemalt ühte järgmistest eesmärkidest

- tootmise kavandamine ja kohandamine;
- pakkumise koondamine ja liikmete toodete turuleviimine;
- tootmiskulude ja investeringutasuvuse optimeerimine;
- säästvate tootmismeetodite, uuenduslike tavade, majanduskonkurentsi ja turu arengu uuringute tegemine ja vastavate algatuste väljatöötamine;
- keskkonnasäästlike viljelustavade ja tootmistehnoloogia ning usaldusväärsete loomade heaolu tagamise tavade ja tehnika kasutamise edendamine ja selleks tehnilise abi osutamine;
- tootmisstandardite kasutamise edendamine, tootekvaliteedi parandamine ja kaitstud päritolunimetuse, geograafilise tähise või riikliku kvaliteedimärgisega toodete arendamine;
- kõrvalsaaduste ja jäätmete käitlemine;
- loodusvarade säästvasse kasutamisse ja kliimamuutuste leevendamisse panustamine;
- reklaami ja turustamise algatuste ettevalmistamine;
- puu- ja köögiviljasektori rakenduskavade kohaselt moodustatud ühisfondide juhtimine;
- futuuriturgude ja kindlustussüsteemide kasutamiseks vajaliku tehnilise abi andmine.

ERAND! Piima- ja piimatootesektori TO tunnustamine

Liikmesriigid tunnustavad taotluse alusel piima- ja piimatootesektori tootjaorganisatsioonidena kõiki juriidilisi isikuid või juriidiliste isikute selgelt määratletud osi, tingimusel et:

a) nad koosnevad piima- ja piimatootesektoris tegutsevatest tootjatest, on loodud nende algatusel ning järgivad konkreetset eesmärki, mis võib hõlmata ühte või mitut järgmistest eesmärkidest:

- i) tootmise kavandamine ja kohandamine vastavalt nõudlusele;
- ii) tarnete koondamine ja nende liikmete toodete turuleviimine;
- iii) tootmiskulude optimeerimine ja omahindade stabiliseerimine;

b) neil on miinimumarv liikmeid ja/või nad tagavad oma tegutsemispiirkonnas turustatava toodangu miinimumkoguse (*vähemalt 5 liiget ja 5% EE toorpiima kogusest*);

c) on piisavad tõendid selle kohta, et nad suudavad pikema aja jooksul nõuetekohaselt ja tõhusalt ning tarneid koondades tegutseda;

d) põhikirjas on eelnevad punktid sätestatud.

RAKENDUSKAVA

Rakenduskaava

- Võib rakendada üksnes tunnustatud tootjaorganisatsioon;
- Kestus 3-7 aastat;
- Tuleb kirjeldada sekkumisi, mis on valitud riigi poolt valitud sekkumiste hulgast;
- Riik peab rakenduskaava heaks kiitma;
- Riskijuhtimisega seotud sekkumised max 1/3 rakenduskaava kogukulust.

RAKENDUSFOND

Rakendusfond

- Asutab tootjaorganisatsioon;
- Rahastatakse:
 - (a) rahaliste osalustega liikmetelt;**
 - (b) liidu rahalistest toetusest (*vaid tingimusel, et TO esitab rakenduskava*);**
- Rakendusfonde kasutatakse üksnes selliste rakenduskavade rahastamiseks, mille liikmesriigid on heaks kiitnud.

Liidu rahaline toetus rakendusfondi

Liidu rahaline toetus = rahaline osalus liikmetelt

- Max 50% rakenduskava tegelikest kuludest;
- Max 5% tootjaorganisatsiooni turustatud toodangu väärtusest.

Näide 1

Aastane müügitulu = 1 200 000 EURi;

Rakenduskaavas plaanitakse kulusid 100 000 EURi eest;

1. Liikmed panustavad rakendusfondi 50 000 EURi;

Liit panustab võrdse osa liikmetega ning 50% tegelikest kuludest, so 50 000 EURi.

2. Liikmed panustavad rakendusfondi 20 000 EURi;

Liit panustab võrdse osa liikmetega, so 20 000 EURi.

3. Liikmed panustavad rakendusfondi 60 000 EURi;

Liit panustab max 50% tegelikest kuludest, so 50 000 EURi.

Näide 2

Aastane müügitulu = 1 200 000 EURi;

Rakenduskavas plaanitakse kulusid 500 000 EURi eest;

3. Liikmed panustavad rakendusfondi 100 000 EURi;

Liit panustab max 5% turustatud toodangu väärtusest, so 60 000 EURi

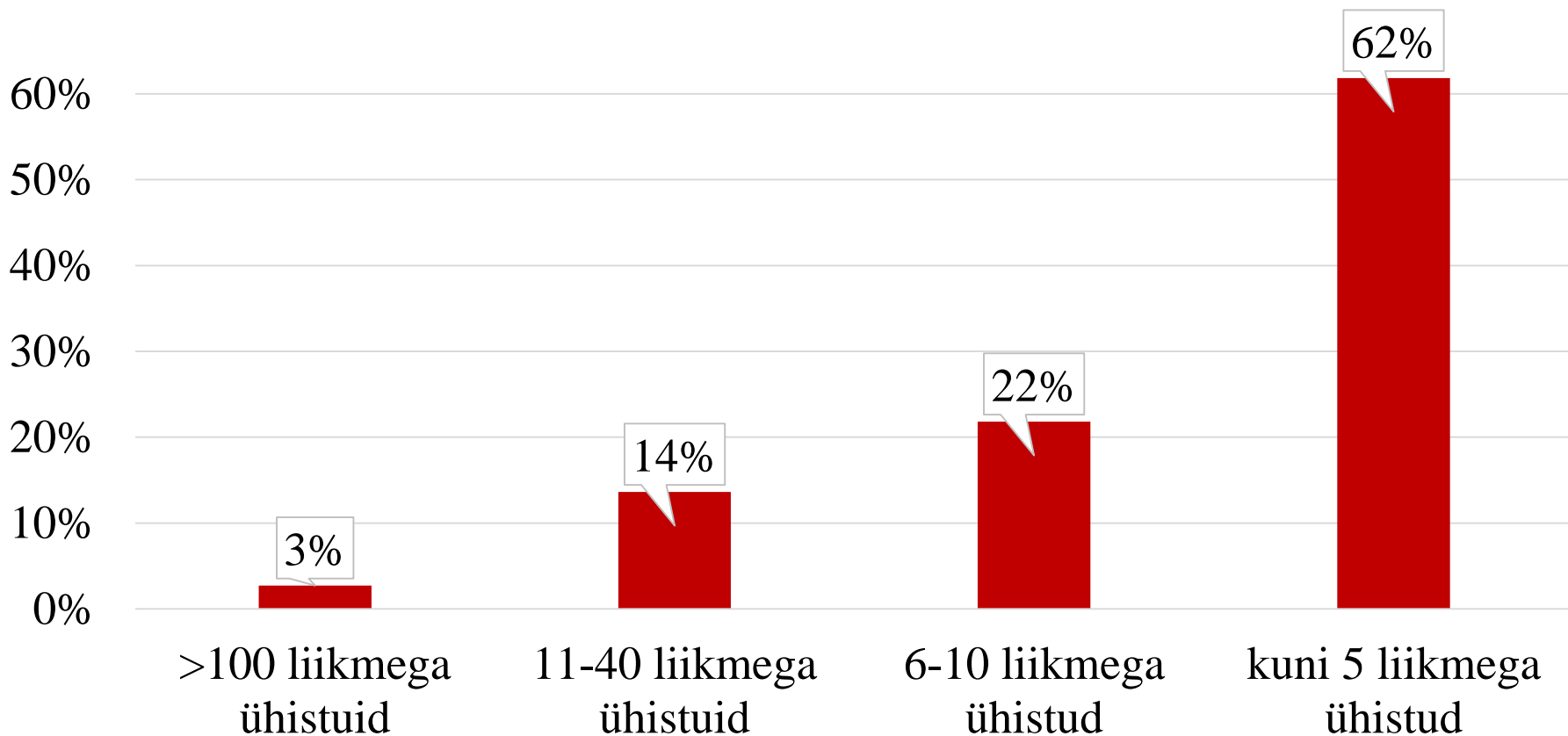
ÜHISTEGEVUS EESTI PÕLLUMAJANDUSSEKTORIS

Tunnustatud tootjaorganisatsioonide: **0**

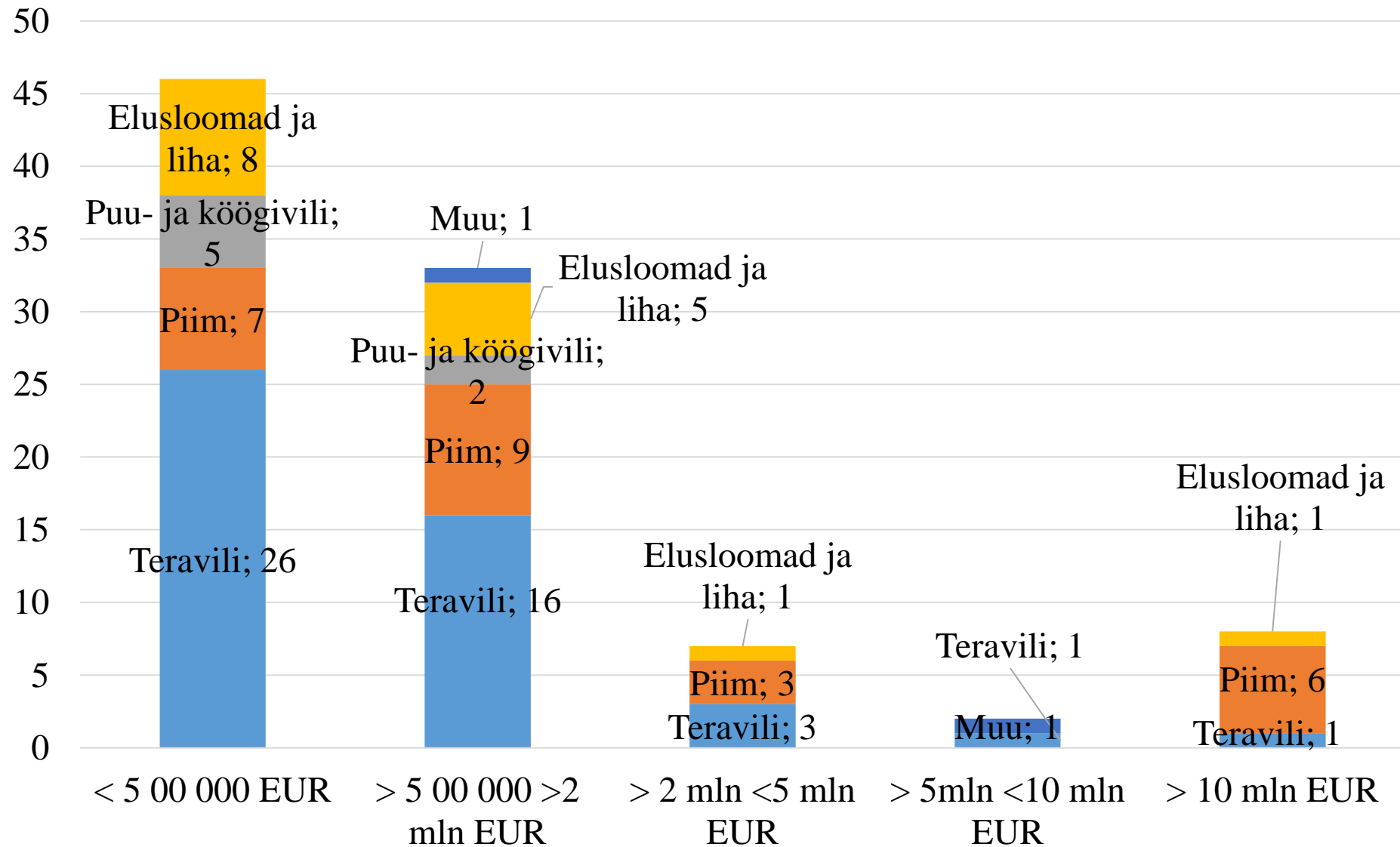
Tunnustatud tootjarühmi: **38**

Majanduslikult aktiivseid
põllumajandusühistuid: **113**

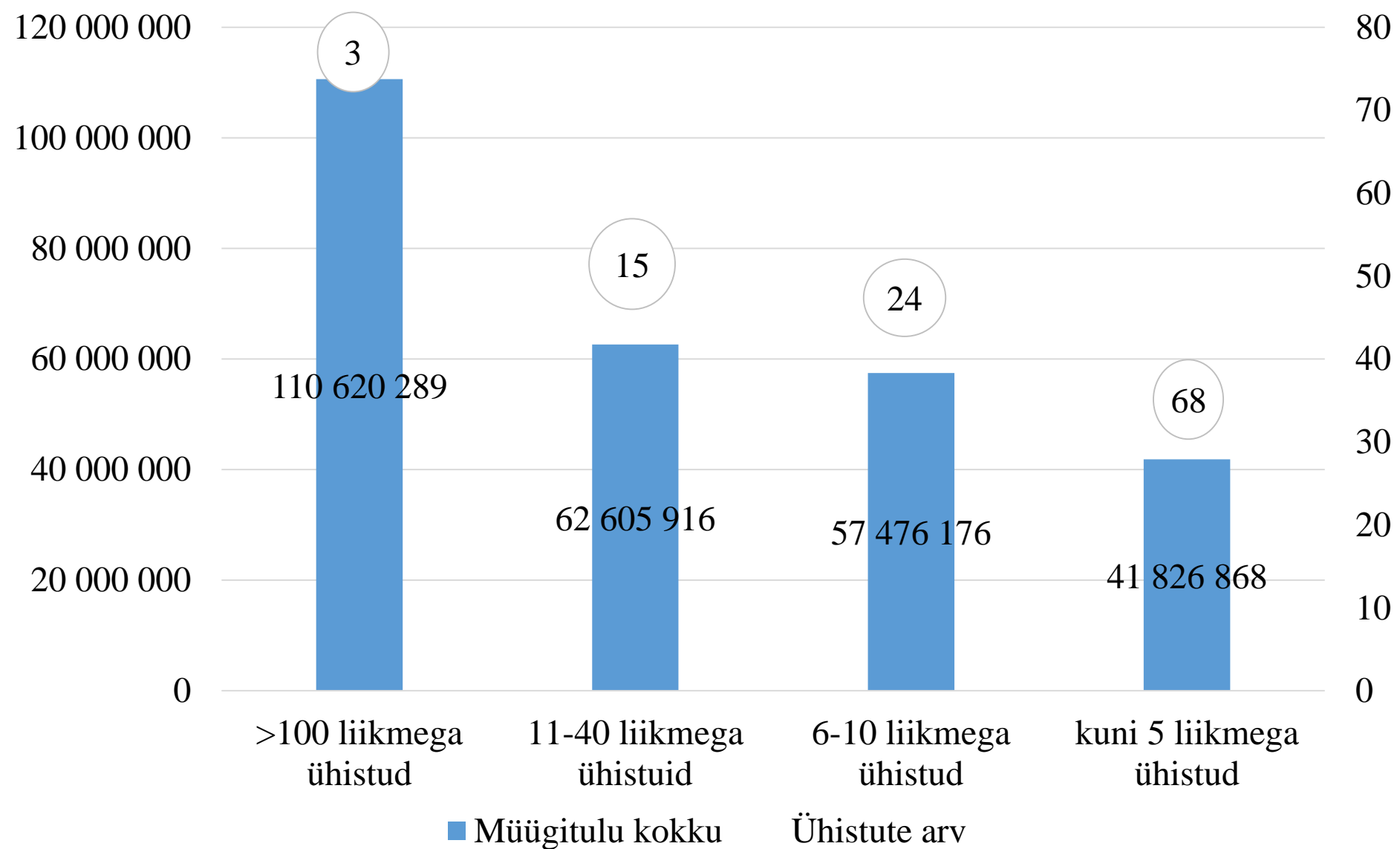
Ühistute jagunemine liikmete arvu alusel

Müügitulude jaotus sektorite lõikes

Ühistu müügitulu ja liikmete arvu võrdlus

Mõttekoht!

- Ühistu vastavus tootjaorganisatsiooni tunnustamisele seatud nõuetele;
- Ühistu võimekus tulla toime kaasneva administratiivse koormusega;
- Saadav kasu.

Viited määrustele

- **ÜPP strateegiakava määrus (ettepanek):**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse eeskirjad, kuidas toetada liikmesriikide koostatavaid Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavaid ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavu (ÜPP strateegiakavad), ning millega tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1540206822153&uri=CELEX:52018PC0392>

- **Ühise turukorralduse määrus (konsolideeritud versioon, muudetud Omnibusiga):**

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1308/2013, 17. detsember 2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007

URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?qid=1540207756388&uri=CELEX:02013R1308-20180101>

MAAELUMINISTEERIUM

Täna tähelepanu eest!